

RESTAURAREA ȘI CONSERVAREA UNUI VAS DE CERAMICĂ - DĂNEASA, JUD. OLT

Simona Violeta GHEORGHE

Vasul aparține epocii bronzului și face parte dintr-o producție de serie. Este lucrat cu mâna, din ceramică fină, compactă, densă, cu nisip fin în compoziție și prezintă retușuri făcute cu “strung”. Culoarea vasului este brun roșcată cu urme de cenușiu închis.

Piesa prezintă următoarele dimensiuni: H=23 cm, D maxim=15 cm, D gurii=9 cm, D bazei=7,6 cm. 15% din corpul și gâtul vasului lipsesc.

Corpul vasului este frumos arcuit, ușor asimetric cu trecere lină spre gâtul vasului. Este alcătuit din cioburi relativ mici, de forme neregulate, cu lipsuri în zona de maximă dimensiune.

Gâtul vasului este înalt, relativ larg în îmbinarea cu corpul vasului și cât mai amplu spre buza rotunjită. Este compus din două cioburi, dintre care unul este de dimensiuni mari.

Fundul vasului este tăiat drept fără profilare și s-a păstrat nefragmentat.

Vasul a fost găsit întâmplător în județul Olt. Întrucât nu a aparținut de la început unei instituții specializate, asupra lui a intervenit o persoană neautorizată să facă acest lucru (fără cunoștințe de specialitate). În consecință, vasul a fost restaurat necorespunzător, asamblarea s-a realizat incorect, folosindu-se ca adeziv prenandezul care a depășit cu mult zona de îmbinare. De asemenea, înlocuirea părților lipsă s-a făcut cu hârtie, care și ea a fost lipită cu prenadez. În aceste condiții s-a impus o nouă restaurare cu atât mai dificilă cu cât cea inițială a fost cea amintită.

Prima etapă a procesului de restaurare a constituit-o dezlipirea vasului în fragmentele componente. Pentru îndepărtarea adezivului, care conform buletinului de investigații fizico-chimice a fost prenadezul, s-au utilizat două metode:

- a- comprese cu apă caldă în zonele de lipire, dar nu pe întreaga suprafață a vasului:
- b- folosirea unui solvent (diluante, acetonă).

Înmuierea adezivului cu apă caldă a permis desprinderea fragmentelor din corpul vasului. Datorită consistenței pastei ceramice și a faptului că a fost arsă la o temperatură optimă, dezlipirea adezivului prin înmuierea în apă caldă și tragerea în fâșii a acestuia nu au fost însoțite de desprinderi de material de pe muchia de lipire. Această metodă a permis desprinderea în paralel a bucăților de hârtie lipite pe anumite zone ale vasului.

În situația în care pe anumite zone adezivul nu a putut fi înlăturat s-a utilizat metoda tamponării cu solvenți, tamponanele fiind mereu înlocuite până la curățirea perfectă a zonei de lucru.

Spălarea fragmentelor ceramice s-a făcut sub jet de apă curentă, folosindu-se o perie cu păr moale și detergent neutru de tip Romopal. S-a insistat ușor până la îndepărtarea urmelor de murdărie, a pământului și a resturilor vegetale. De asemenea, s-a insistat pe muchiile de lipire pentru a permite ulterior prinderea lor corectă.

Curățirea chimică a carbonaților prezenți pe suprafața fragmentelor s-a făcut cu multă precauție, folosindu-se acizi diluați (clorhidric, acetic, citric).

Pentru început s-a folosit un acid mai slab (acid acetic). Fiecare fragment cu depuneri de carbonați s-a imersat în apă până la îmbibare perfectă. Apoi, cu un tampon cu acid acetic s-a trecut peste suprafața ce interesa, s-a lăsat să reacționeze acidul (aproximativ 1 minut), apoi s-a spălat sub jet de apă curentă. Operațiunea s-a repetat până la dispariția totală a depunerilor. Dacă după prima sau a doua încercare s-a constatat că depunerile se dizolvă foarte greu s-a mărit concentrația acidului. Procedul nu a fost deloc riscant întrucât fragmentele au fost perfect îmbibate cu apă și nu au permis acidului să pătrundă în structura pastei ceramice.

După ce depunerile de carbonați au fost perfect înlăturate s-a impus neutralizarea completă a fragmentelor ceramice. Aceasta s-a realizat prin imersarea în băi succesive de apă distilată și prin încercarea pH-ului fiecărei băi (după scoaterea cioburilor). Fragmentele ceramice au fost complet neutralizate în momentul în care ultima baie de spălare a avut pH-ul =7.

În acest moment s-a trecut la uscarea vasului prin așezarea fragmentelor pe hârtie de filtru și departe de orice sursă de căldură directă.

Reconstituirea formei vasului a fost posibilă întrucât vasul cuprinde fragmente din toată suprafața sa.

S-a folosit adezivul fără plastifiant E 50. Acesta asigură o bună rezistență mecanică în timp și permite, în anumite condiții, desfacerea fragmentelor fără probleme și fără riscul deteriorării pastei în masa sa.

Lipirea s-a făcut pornind de la fundul vasului spre partea superioară, încercându-se fixarea cât mai bună a fragmentelor pentru a nu strica forma finală. Surplusul de aracet s-a înlăturat imediat prin ștergere cu mai multe tampoane umede și avându-se grijă să nu se întindă pe pasta vasului. S-au folosit toate fragmentele ceramice și în nici un caz nu s-a intervenit mecanic asupra lor pentru a fi bine așezate la locul lor.

După reconstituirea formei vasului s-a trecut la completarea cu gips a părților lipsă. S-a folosit gips dentar de cea mai bună calitate. S-a luat amprenta folosindu-se ceară dentară încălzită, s-a lăsat să se întărească și s-a fixat perfect în locul în care trebuia făcută completarea. S-a preparat gipsul astfel încât să poată fi ușor modelat, s-au udat cu apă marginile spărturii și s-a turnat gipsul. Cu ajutorul spatulei s-a modelat, astfel încât să se ajungă cât mai aproape de forma vasului. După aproximativ 15 minute (în care gipsul s-a zvântat) s-a înlăturat, cu ajutorul bisturiului, surplusul din turnare. S-a scos cu atenție amprenta pentru a nu sparge sau distruge gipsul.

După uscarea completă a părților componente s-a trecut la finisarea gipsului turnat. S-a folosit glasspapier de diferite granulații, de la cea mare spre cea mică. În acest timp s-a urmărit cu atenție ca forma vasului să fie perfectă.

În final s-a îndepărtat praful de gips rezultat în urma șlefuirii, cu ajutorul unei perii cu păr moale.